

Дзіцячая мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР

СА СВАЯТАМ, СЯБЕРЫ!

СОРАК ВОСЬМАЯ ГАДАВІНА ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

Даклад паварыша Д. С. ПАЛЯНСКАГА НА ўРАЧЫСТЫМ ПАСЯДЖЭННІ ў КРАМЛЁўСКІМ ПАЛАЦЫ З'ЕЗДАЎ 6 ЛІСТАПАДА 1965 г.

Дарагія таварышы!
З тако часу як Існуе Савецкая дзяржава, народ нашай Радзімы, працоўны ўсёго свету кожны год з асаблівай радасцю адзначаюць сваё самае вялікае свята — дзень Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.
Вось ужо 48 гадоў аддзяляюць нас ад тых дзён, калі партыя камуністаў на чале з Леніным узяла рабочы і сялян Радзімы на пераможны штурм капіталізму. Гэта быў магутны рэвалюцыйны шквал. Ён зваліў лад, заснаваны на эксплуатацыі. Узняў дзяржава новага тыпу — сацыялістычную дзяржава. Для народаў шматнацыянальнай Радзімы, для ўсяго чалавечства занялася новая зара, адкрылася новая старонка гісторыі.
Час усё далей адсочвае ад нас вялікую дату. Але усё яскравей становіцца яе сувесна-гістарычнае значэнне. Як магутны ўдэс, стаць цяпер Савецкі Саюз — краіна пераможнага сацыялізму. Беручы з нас прыклад, будаўніцтва сацыялізму выдзіма многія іншыя дзяржавы. Пад ударамі нацыянальна-вызваляючай руку завяршаецца крушэнне калінальных сістэм імперыялізму. Растуць камуністычныя і рабочыя партыі — перадавыя атрады працоўных, множацца рады актывіўных абаронцаў справы міру. Цяпер ужо не капіталізм, а сувесная сістэма сацыялізму і народы, якія вядуць барацьбу супраць імперыялістычнага прыгнёту, не бунтуюць, а міжнародныя рабочыя класы, што змагаюцца за сацыялістычную перабудову грамадства — вольныя і вышэйшыя напрамак і асаблівасці развіцця сучаснага чалавечства.

У савецкіх людзей у гэты час быў запоўнены напружанай барацьбой за ўмацаванне магутнасці Радзімы і лепшае жыццё. Велізарны намаганні запатрабавалася для абароны Айчыны ад ворагаў. Сорак васьмю год Кастрычніка змянялі перш за ўсё тым, што ў гэтым годзе завяршаецца важны этап — сямігадовы перыяд развіцця народнай гаспадаркі, разгарнула вялікая работа па ачышчэнню намечаных Камуністычнай партыяй буйных эканамічных раформ, па ўдасканаленню стылю і метадаў кіравання краінай.
Аглядаючы шлях, пройдзены пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі, наша партыя, у гэты перыяд народ па праву ганарыцца тым, што справа рэвалюцыйнага замацавання і прымянення, што імяна на нашу долю выпала гістарычная задача першымі пабудаваць сацыялізм. Імяна нашай краіны належыць ганарыцца першымі шляхамі да сама дасканаласці ладу грамадскага жыцця — да камунізму.
Гэта натхняе савецкіх людзей на новыя выдатныя справы, на гераічны працу.

больш, воўны — 364 тысячы тон, або на 21 тысячу тон больш у параўнанні з тым жа перыядам 1964 года. Працягваецца звышпланавая закупка малака, яек і воўны. Надой малака ў калгасях і саўгасях за 9 месяцаў вырас у цэлым па краіне на 295 кілаграмаў у сярэднім на карову. Да 1 лістапада закуплена жывёлы і птушкі (у жывой вазе) 8,1 мільёна тон — на 1 мільён тон, або на 14 працэнтаў больш, чым у мінулым годзе.
Стала таксама больш жывёлы і птушкі ў асаблівых гаспадарках калгаснікаў, рабочы і служачых. Узрасла рэалізацыя лішкаў прадуктаў жывёлагадоўлі і знізіліся цэны на калгасных рынках.
Ва ўсіх гэтых фактах ужо цяпер выяўляецца дзейная сіла рашэнняў Цэнтральнага Камітэта КПСС, узоршася ініцыятыва і актывнасць працоўнай сельскай гаспадаркі.
Да ліку асноўных паказчыкаў, якія характарызуюць развіццё сацыялістычнай эканомікі, адносіцца, як вядома, і нацыянальны даход краіны. За апошнія дзесяць гадоў ён вырас больш чым удвая, а ў параўнанні з 1940 годам — у 5,9 раз. У сувязі з гэтым павялічваюцца і рэальныя даходы насельніцтва. У гэтым годзе, у параўнанні з 1940 годам, яны ўзрастаюць у рабочы і служачы (у разліку на 1 працоўнага) у 2,5 раз, а ў сялян — амаль у тры разы. Важным паказчыкам павышэння жыццёвага ўзроўню насельніцтва з'яўляецца рост грашовых даходаў працоўных. У бягучым годзе гэты даход павялічваецца ў параўнанні з мінулым годам больш чым на 10 працэнтаў.
Расце і вытворчасць тавараў народнага ўжыву, продаж харчовых тавараў вырас у параўнанні з даваенным часам больш чым у тры разы, а за сямігадовы перыяд — звыш чым на 50 працэнтаў. Яшчэ больш стала прадавацца прамысловых тавараў — адзення і буйных трыкатажных вырабаў — краваткаў, абутку, мэблі і халадільнікаў, тэлевізараў і радзіёнаў, радыёпрыёмнікаў і веласіпэдаў, а таксама мношч іншых.
Росту навуковай здольнасці насельніцтва садзейнічае і павышэнне заробатнай платы для рабочы і служачых, аховы здароўя, ганіло і іншых галін гаспадаркі, якія непасрэдна абслугоўваюць насельніцтва. Усёго прыбыўка да заробатнай платы атрымал 20 мільянаў рабочы і служачы.
Асноўнай крыніцай задавальнення матэрыяльных і культурных патрабаванняў савецкіх людзей з'яўляецца аплата працы. Разам з тым усё больш прыкметнаю ролю ў гэтым адгравваюць грамадскія фонды спажывання. Гэта — новая з'ява, народжаная сацыялістычнай сістэмай. У мінулым годзе гэтыя фонды дасягнулі амаль 37 мільярадаў рублёў, а ў гэтым годзе яны павялічваюцца да 41 мільярадаў. У разліку на аднаго працоўнага гэта складае каля 400 рублёў. За іх кошт забяспечваюцца не толькі бясплатнае навучанне, але і ахова здароўя, утрыманне дзіцячых ясляў і садоў, адпачынак працоўных, выплата пенсій, даламог і розных льгот. Дзяржава выдаткоўвае таксама велізарныя сродкі і на жыллёвае будаўніцтва. За апошнія дзесяць гадоў амаль палавіна насельніцтва краіны пераехала ў новыя дамы або палепшыла сваё жыллёвае ўмовы.
Разам з ростам матэрыяльнай вытворчасці павялічваецца і духоўны багаці нашых грамадскага ладу, расце новы, савецкі чалавек. Наша Радзіма стала цяпер у сапраўдным сэнсе слова перадавой дзяржавы, краінай высокай культуры і пераходнага навука. Сацыялізм адкрыў для ўсіх працоўных шлях да ведаў, да выдатных поспехаў у зямных справах і ў асаблівым космасу. Цяпер усёмі відамі навука ахоплена каля 70 мільянаў чалавек. Ды і яна ж іншым больш жа як 75 працэнтаў насельніцтва, 176 мільянаў чалавек — гэта пакаленне людзей, якія нарадзіліся пры Савецкай уладзе.
У нашай краіне вырасла шматмільённая армія савецкай інтэлігенцыі. Яна выйшла з народа і ў служонны народ больш чым свай высокароднае прызначэнне, свой патрыятычны абавязак. Цесна звязана з жыццём, з практычнай гіганцкай будаўніцтва, яна па праву заслужыла ўсёгаўдальнае прызнанне, любоў і павагу працоўных. Савецкія людзі глыбока ўпэўнены, што нашы вучоныя і інжынеры, дзеячы літаратуры і мастацтва, рабочы і друк, радыё і тэлебачанні, народная асвета і ахова здароўя, культурныя ўстановы і ўсіх іншых атрадаў савецкай інтэлігенцыі будучы і ў далейшым дастойна служыць вялікай справе нашай эпікі.

Практыка паказвае, што ўсе поспехі, дасягнутыя намі, арганічна звязаны з ростам культурнага жыцця краіны, з камуністычным выхаваннем мас. Яры прыклад гэтым — шырокі рух за камуністычныя адносіны да працы, растуць размах ініцыятыўнасці і вынаходніцтва. Мільёны ўдзяльнікаў камуністычнай партыі — гэта перадавыя людзі нашата часу, якія смела ўстаўляюць у вытворчасці і ў быццё мараль чалавека будучага грамадства. Савецкі народ законна ганарыцца імі, радаецца іх поспехам!
Рабочы, клас і калгаснае сялянства, савецкая інтэлігенцыя ўпэўнена вырашаюць задачы, пастаўленыя Камуністычнай партыяй, яны робяць усё для таго, каб Савецкі Саюз і ў далейшым быў факелам міжнароднага сацыялізму, прыкладам для працоўных усяго свету.

Дабавіцца, каб наша прадукцыя была на ўзроўні лепшых сувесных стандартаў, — вось тая вялікая і высакародная задача, якую мы абавязаны вырашаць і безумоўна вырашым.
Нашай партыі, усюму савецкаму народу цяпер пад сілу любыя, самыя складаныя задачы. Мы можам і павінны арганізаваць работу так, каб усё галіны і званні працоўнай вытворчасці лепш служылі народу, павышэнню яго дабрабыту, каб справа стварэння матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму ажыццяўлялася паспяхова.
Матэрыяльна-тэхнічная база камунізму — гэта не толькі магутная прамысловасць, гэта і ўсебакова развіты, высокапрадукцыйная сельская гаспадарка. Эканамічны сэнс рашэнняў сакавіцкага Пленума ЦК КПСС ясна і заключана ў тым, каб павысіць зацікаўленасць калгаснікаў сялянства і рабочынаў саўгасцаў у выніках працы, рэзка павялічыць на гэтай аснове вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў.
Гэтай мэце слушны перш за ўсё мерапрыемствы, якія забяспечваюць умацаванне матэрыяльна-тэхнічнай і фінансавай дапамогі вёсцы, устанавленне цвёрдага плана нарыхтовак прадукцыйнага сельскагаспадарства і жыллёвага адбудавання, эканамічна абгрунтаваныя цэны на гэты прадукцыю. Калгасы і саўгасы атрымалі магчымасць планамерна вёсці гаспадарку; і яны вядуць цяпер свае справы больш дакладна і эфектыўна. У іх стала больш упэўненасці ў ўласных сілах, больш зацікаўленасці ў хуткім развіцці ўсіх галін вытворчасці.
Як вядома, у будучым пяцігоддзі намечана накіраваць у сельскагаспадарчую вытворчасць 71 мільярд рублёў капітальных укладанняў, у тым ліку 41 мільярд рублёў за кошт дзяржавы, гэта значыць столькі, колькі было выдаткавана на гэты год на 19 пасляваенных гадоў. Галоўнае прыкметнае тым, каб забяспечыць больш высокія тэмпы росту сельскагаспадарчай вытворчасці, развіццё калгаснага і саўгаснага ў адпаведнасці з патрабаваннямі жыцця, з улікам рэальнай рэалізацыі. Перадленне іх адставанні ад узрослых патрабаванняў з'яўляецца агульнанароднай задачай.
Гэтыя ідэі аб умацаванні і якасным паліпшэнні матэрыяльна-тэхнічнага аснашчэння калгаснага і саўгаснага, аб шырокім выкарыстанні электрычнасці ў вёсцы, аб умелай арганізацыі ўсіх работ. Неабходна ўмякнуць на ўсіх зонах навукова абгрунтаваную сістэму земляробства, павялічыць вытворчасць мінеральных угнаенняў, больш энергічна разгарнуць мелірацыйныя работы і ірыгацыйнае будаўніцтва.
Вельмі многае трэба зрабіць для развіцця індустрыяльнай базы сельскага будаўніцтва. Побач са збудаваннем вытворчых аб'ектаў трэба ўсё шырока разгарнуць культурна-бытавое будаўніцтва. Прышоў час значна палепшыць планіроўку калгасных і саўгасных цэнтраў, вёсці лінію на тое, каб усе нашы вёскі ператвараліся ў добраўпарадкаваныя населеныя пункты.
Самай пільнай увага заслугоўваюць пільна правільнага спалучэння грамадскіх і асаблівых індустрыяў у калгасе. За апошні час у нас вырашана вельмі важныя для вёскі праблемы — уведзена пенсійнае забяспечэнне калгаснікаў, ліквідаваны неабгрунтаваны перашкоды для выдзялення асаблівых падсобных гаспадаркі, асазна вяліка дапамога эканамічна слабым калгасам. На чарзе іншыя вялікія задачы. Яны заключаюцца ў паліпшэнні сістэм кредитавання і фінансавання калгасцаў, ва ўдасканаленні парадку размеркавання даходаў і аплата працы. Цяпер усё больш паступае прапанова аб тым, каб на аснове наўняга ў многіх гаспадарках вопыту забяспечыць гарантаваную аплату працы ва ўсіх калгасе. Гэты прапановы трэба старанна разгледзець.
У нас ёсць цяпер усё неабходнае для таго, каб калгаснага вёска хутэйшла па шляху росквіту. Партыя і ўрад упэўнены, што сумесным намаганні рабочага класа, калгаснага сялянства і інтэлігенцыі гэтая задача будзе вырашана.

I. СТВАРАЛЬНАЯ СІЛА ІДЭЯЙ КАСТРЫЧНІКА

У дні Кастрычніцкага свята савецкі народ па ўстаноўленай добрай традыцыі падводзіць вынікі сваёй работы, аналізуе палітычны і гаспадарчы вынікі сваёй шматграннай дзейнасці. Гэта дазваляе яшчэ лепш бачыць стваральную сілу ідэяй Кастрычніка, перспектывы нашата далейшага развіцця. Гэта яшчэ больш пераконвае ў правільнасці і велічы ленынскай палітыкі нашай Камуністычнай партыі.
Ажыццяўленне распрацаванай Леніным праграмы ператварэння асталася Радзімы ў магутную індустрыяльную і калгасную дзяржаву, у краіну высокай культуры запатрабавала, як вядома, велізарных, сапраўды тытанічных намаганняў народа.
Заваяваў уладу ў кастрычніку 1917 года было складанай задачай, але яшчэ больш складана аказалася адстаяць яе ў баях з контррэвалюцыйнай і інтэрвентамі. Цяпер было адстаяць Савецкую ўладу, але не менш цяжка было ў таю краіне, як Радзіма, ад эканамічнай дапамогі зноўку, у варожых аблогах, стварыць магутную прамысловую базу, перабудаваць сельскую гаспадарку. Савецкія людзі справіліся з гэтымі задачамі. Яны пайшлі на ахвяры і няцэны, каб забяспечыць незалежнасць Радзімы, усталяваць трывалую аснову для росту грамадскага багацця і паліпшэння жыцця. Рабочыя і сяляне разам з працоўнай інтэлігенцыяй змагалі гэта зрабіць таму, што ішлі за Камуністычнай партыяй, прынялі яе праграму паводу сацыялізму, як сваю кроўную справу. Гісторыя паказала, што шлях, выбары нашым народам пад кіраваннем свай партыі, быў адзіна правільным.

гэдзін. У цяперашні час нашы электрастанцыі на працягу паўтара сутак даюць энергію больш, чым яе выпрацоўвалася ў царскай Радзіме за ўсё 1913 год. Энергаўзброеннасць працы ў прамысловасці цяпер перавышае ўзровень энергаўзброеннасці ў 1940 годзе больш чым у 3,5 раз (у разліку на аднаго рабочына).
Значна ўзрасла аб'ём капітальнага будаўніцтва. За сямігадовы перыяд уведзена ў дзейнасць звыш п'яць тысяч буйных прамысловых прадпрыемстваў. У бягучым годзе ва ўсё галіны народнай гаспадаркі ўкладваюцца сродкі на ўдвая больш, чым за першую і другую п'яцігодкі, разам узятая. Такі размах нашых індустрыяльных спраў!
Прадметам пастаяннай увагі партыі і ўрада з'яўляецца сельская гаспадарка. Ленін гаварыў, што без трывалай сельскагаспадарчай базы немагчыма ніякае гаспадарчае будаўніцтва. Перамога калгаснага ладу пераўтварыла аблічча вёскі, значна павысіла энергаўзброеннасць і прадукцыйнасць сельскагаспадарчай працы. У даваенныя гады савецкая вёска дабілася чымалых поспехаў. Але вайна нанесла цяжкія ўдары па калгаснай і саўгаснай вытворчасці. І запатрабавалася імале намаганняў для новага ўздыму гэтай жыццёва важнай галіны.
Вынікі гэтых намаганняў усё ведаюць. Ужо ў 1950 годзе валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі дасягнула даваенных паказчыкаў. У мінулым годзе яна была большай у параўнанні з 1940 годам у 1,8 раз. Аднак трэба прызнаць, што калгасная і саўгасная вытворчасць за апошні час развілася нераўнамерна. У шасцідзясятых гадах тэмпы яе росту знізіліся: у выніку стварыліся сур'ёзныя цяжкасці для выканання заданняў, устаноўленых сямігадовым планам. Асноўнымі прычынамі гэтага з'явіліся, як вядома, памылкі ў планаванні, фінансаванні і кредитаванні сельскай гаспадаркі, у палітыцы цэн, суб'ектыўнасць у кіраванні і іншыя фактары.
Цэнтральны Камітэт КПСС, ускрыўшы ўсе гэтыя недахопы і памылкі, наменці шырокую, эканамічна абгрунтаваную праграму паліпшэння справы ў калгасе і саўгасе. Пакуль яшчэ рана гаварыць аб выніках ажыццяўлення гэтай праграмы; яна разлічана на працяглы перыяд часу. Але ўжо цяпер можна меркаваць аб ступені эфектыўнасці намечаных мерапрыемстваў.

Калгаснікі і рабочы саўгасцаў у цяжкіх пагодных умовах гэтага года змагалі значна лепш, чым калі-небудзь, арганізаваць усё работы. Таму валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі, хоць і будзе, магчыма, на 2—3 праценты ніжэйшай за паказчыкі ўрадавага 1964 года, усё ж у цэлым перавысіць узровень, дасягнуты ў любы іншы год.
Закупкі збожжа, у выніку засухі ў раёне раёнаў, будучы менш таго, што прадугледжвалася планам. Але Цэнтральны Камітэт партыі і ўрад прынялі меры, якія дазваляюць забяспечыць нармальнае забяспечэнне насельніцтва хлебам, задавальненне іншых патрабаванняў краіны ў збожжы і прадуктах.
Трэба адзначыць, што ў гэтым годзе значна павялічваюцца нарыхтоўкі рэды калгаснага харчовых культур, асабліва крупных; трэці і рысы с'лёта нарыхтавана ў паўтара раз больш, чым у мінулым годзе.
Важна таксама падкрэсліць, што ў калгасе і саўгасе ўнутрыгаспадарчыя патрэбы цяпер засталася збожжа прыкладна столькі ж, колькі ў мінулым годзе. Яны засяпілі дастатковую колькасць насення, выдзяляючы значную частку прадуктаў для выдчы калгаснікам у лік аплаты іх працы, павялічылі ў паўтара раз у параўнанні з мінулым годам запасы канцэнтраваных кармаў для жывёлы.
У гэтым годзе вырашаны надраны ўрады культурных буркоў, бульбы і гародніны, а таксама сенажніку. Але асабліва вялікая поспеку дабілася працоўнікі баваўнаводства, яны выдатна працавалі. І вось вынікі: збор «белага золата», як называюць баваўну, перавышае ціпер рэкордныя паказчыкі. Дзяржаўны план закупак гэтай вельмі каштоўнай культуры ўжо выка на і будзе значна перавышаны.

Камуністычная партыя, ажыццяўляючы планы далейшага ўмацавання магутнасці нашай Радзімы, асабліва ўвагу ўдзяляе ціпер удасканаленню стылю і метадаў працыйнага і дзяржаўнага кіравання, правільнаму выкарыстанню эканамічных законаў сацыялізму ў інтарэсах далейшага росту вытворчасці, паліпшэнню жыцця народа. Галоўныя ў гэтым кіраванні і лістападае мінулага года ўвагі партыі і народа задачу сапраўды навуковага падыходу да разгляду ўсіх жыццёва важных праблем, асудзілі праўдлівы суб'ектыўнасць і валонтарызм, аднавілі ленынскае прыпынцы паводу партыйных арганізацый. Гістарычнае значэнне гэтых рашэнняў у тым і заключаецца, што яны даюць магчымасць больш паслядоўна ажыццяўляць выпрацаваны партый курс на перамогу камунізму.
Смелі і аб'ектыўны разгляд унутрыпартыйных пытанняў — сведчанне вернасці КПСС, яе Цэнтральнага Камітэта вучэнню Леніна, ленынскаму прыпынцы кіравання. Аднаўленне гэтых прыпынцаў яшчэ больш умацавала адзінства партыі, павысіла базальнасць яе ралоў. У нас створана цяпер такая атмасфера грамадскага жыцця, усталявацца такі стыль работы, які дазваляе ва ўсё шыр разгарнуць народнай ініцыятыву і творчыя сілы, лепш выкарыстоўваць багачэнне навуковых і інжынерных кадраў, магчымасці, заключаныя ў сацыялістычным ладу.
Надзвычайна патрабавальна развіццё народнай гаспадаркі і павышэння меры адпаведнае цяпер эканамічнай палітыцы партыі, сфармуляваная ў рашэннях сакавіцкага і вераснёўскага Пленумаў ЦК КПСС (гэтага года), у дакладах Л. І. Браўнева і А. М. Касыгіна на гэтых Пленумах.
Гэтыя ідэі не толькі аб новых пераўтварэннях, а аб глыбокай эканамічнай рэформе, якая мае ўсебаковы характар, аб пераахненні цэнтра кіравання ў кіраванні прамысловасцю і сельскай гаспадарчай на метады палітычна і эканамічна найбольш мэтазгодныя, якія поўнасцю адпавядаюць прыродзе нашата грамадства.
Асноўнае ў ажыццяўленні намечаных мер заключаецца ў тым, каб забяспечыць умелае спалучэнне цэнтралізаванага планавана кіравання з шырокай рэспубліканскай і мясцовай ініцыятывай, правільнае выкарыстанне прыпынцаў матэрыяльнага стымулявання ў развіцці вытворчасці. Цяпер асабліва неабходна старанна ўлічваць дзеянне эканамічных законаў сацыялізму, складаць планы на строгай навуковай аснове, дабаўляць правільныя судносіны ў развіцці ўсіх галін грамадскай вытворчасці і, перш за ўсё, павысіць прамысловасцю і сельскай гаспадарчай.
Прамысловасцю — аснова ўсёй сацыялістычнай эканоміі, росту дабрабыту народа, умацавання абароннай магутнасці краіны. Яе ўсебаковае развіццё — найпершая ўмова паспяховага будаўніцтва матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму. Мерапрыемствы, распрацаваныя вераснёўскім Пленумам ЦК КПСС (1965 г.), яры і накіраваны на вырашэнне гэтай вялікай задачы.
Пераход на галіновы прыпынцы кіравання дазволіць ажыццяўляць адзіную тэхнічную паліты-

ку, павяшаць эфектыўнасць кожнай галіны народнай гаспадаркі. Уноў арганізаваць міністэрствы пачнуць працаваць ва ўмовах, калі ўзмацняецца роля гаспадарчых метадаў і эканамічных стымулаў. Істотна расшыроўваецца гаспадарчы права і ініцыятыва прадпрыемстваў. Міністэрствы закляны забяспечыць комплекснае развіццё прамысловасці, умела спалучыць цэнтралізаванае кіраванне на галінах з міжгалінавым тэрытарыяльным каардынацыям.
У сучасных умовах паліпшэння кіравання і планавання, умацавання эканамічных стымулаў развіцця вытворчасці набываюць выключна вялікае значэнне. І перш за ўсё яны забяспечваюць павышэнне прадукцыйнасці грамадскай працы. Новыя формы кіравання, якія даюць калектывам прадпрыемстваў шырокія правы, ставяць кожнае прадпрыемства ў такі ўмовы, калі яго дзейнасць будзе адпавядаць на канкрэтным укладу ў грамадскае багацце. Гэта стварэе найбольш спрыяльныя магчымасці для ўдасканалення і развіцця вытворчасці, для яе рэнтабэляцыі.
Сёння краінай праблемай з'яўляецца далейшае павышэнне тэмпаў развіцця нашай эканоміі, эфектыўнасці грамадскай вытворчасці. У цяперашні час толькі штогаводны прырост вытворчых фондаў перавышае ўсе вытворчых фонды, якія старая Радзіма мела ў 1913 годзе. Зразумела, што разнапланаваная арганізацыя работы на любым прадпрыемстве набывае важнейшае значэнне. Дагэтай са знаць, што калі павысіць толькі на адну каляеку аддачу з рубля асноўных вытворчых фондаў, то нацыянальны даход краіны павялічыцца больш чым на 3 мільярд рублёў. На гэтыя сродкі можна было б пабудаваць звыш 500 тысяч добраўпарадкаваных кватэр.
Тэмпы развіцця прамысловасці ва ўзрастаючым ступені вызначаюцца тэхнічным прагрэсам. Яшчэ патрабуе больш шчырнага і трывалага адзінства навуцы і вытворчасці, сумеснай распрацоўкі і ўкаранення сучасных дасягненняў навуцы і тэхнікі ў народную гаспадарку. Вось чаму пераходнае значэнне набываюць цяпер пытанні навуковай арганізацыі працы і кіравання вытворчасцю. Мы можам і павінны забяспечыць рытмічнасць вытворчасці на ўсіх участках, больш рацыянальна выкарыстоўваць гіганцкія магчымасці і рэзервы прамысловасці.
Буйнейшае значэнне мае праблема паліпшэння якасці прадукцыі. Гэта не толькі гаспадарчая, але і вялікая сацыяльная праблема, якая арганізацыя ўсіх працоўных. Клопаты аб якасці азначаюць не толькі разнаўнае выкарыстанне матэрыяльных затрат і грашовых сродкаў. Кожны рабочы абавязаны разумець, што дабаўчы высокай якасці прадукцыі, ён клопачыцца аб інтарэсах усіх савецкіх людзей, аб сваім асаблівым і значным не толькі насіць шодку вытворчасці, усюму грамадству, але і не павяжаць самога сабе сваіх таварышаў па працы. Справай патрыятычнай годнасці кожнага рабочына павінны быць клопаты аб высокай якасці ўсёй савецкай прадукцыі — і той, што спажываецца ўнутры краіны, і той, якая ідзе за рубж.

II. ДА НОВЫХ ПОСПЕХАЎ ў РАЗВІЦЦІ ГАСПАДАРКІ І ПАЛІПШЭННІ ЖЫЦЦЯ НАРОДА

У гэтым годзе наша краіна адзначала 20-ю гадавіну Перамогі над фашыскай Германіяй. Вайна з'явілася суровым выпрабаваннем савецкага народа. Яна запатрабавала ад народа гранічнага напружання ўсіх сіл, беззаставеснага і масавага гераізму. І народ, які яшчэ цяжка згуртаваўся вакол Камуністычнай партыі, выступаў пад ударам ворага, а затым разгарнуў яго. Гэты подзвіг аказаўся магчымым не толькі таму, што ў галі сацыялістычнага будаўніцтва была створана надзейная матэрыяльна-тэхнічная база для абароны Радзімы. Галоўная крыніца непераможнасці савецкага ладу — адзінства партыі і народа, гераізм у баях і ў працы!

Велізарная праца і самааданасць спатрабілі для таго, каб залічыць цяжкія раны вайны. Буржуазныя эканамісты, якія спрабуюць аналізаваць стан савецкай эканоміі, усё час «забываюць» аб тым, што фашысты разбурылі ў нашай краіне звыш 1,700 гарадоў і пасёлкаў, больш як 70 тысяч сёл і вёсак, разбурылі і знішчылі многі дзясяткі тысяч прамысловых прадпрыемстваў, калгасцаў і саўгасцаў, знішчылі мільёны мірных жыхароў. Нягледзячы на тая вялікая страты і ахвяры, савецкія людзі здолелі за кароткі тэрмін аднавіць усё, што было разбурана, дабіцца поспехаў у далейшым развіцці гаспадаркі, стварыць неабходныя праддаскі для ажыццяўлення новых, вялікіх планаў.

К пачатку гэтага года валавая прадукцыя прамысловай вытворчасці СССР павялічылася ў параўнанні з 1913 годам у 56 разоў, а вытворчасць сродкаў вытворчасці вырасла ў 130 разоў. За адзінаццаць даваенных (1930—1940 гг.) і дзятца пасляваенных гадоў (1946—1965 гг.), выключваючы гады Вялікай Айчыннай вайны, сярэднегадавыя тэмпы прыросту прамысловай прадукцыі дасягнулі ў нас 13,2 працэнта. Гэта вельмі высокі паказчык за такі вялікі перыяд. Вядома, што ў ЗША сярэднегадавыя тэмпы прыросту прамысловай вытворчасці склалі за ўказаны час толькі 2,7 працэнта — у пяць разоў менш.

За апошні сем гадоў агульны аб'ём прамысловай вытворчасці СССР узрасце на 84 працэнта, замест 80 працэнтаў па плану. У бягучым годзе валавая прадукцыя прамысловасці павінна склаці 229 мільярадаў рублёў. Фактычна намечаны паказчыкі пераўздыены ўжо да першага лістапада. Гэта значыць, што рабочы індустрыі ствараюць усенароднае свята Кастрычніка дзяржавы выкананнем сямігадовага плана.

За гэты сямігадовы перыяд раду буйных галін прамысловасці прасунулася далёка наперад. Вялікай палітэа сталі ўзрастае на 66 працэнтаў. Больш чым удвая павялічылася выпрацоўка электраэнергіі і здабыча нафты. Выпуск прадукцыі машынабудавання і хімічнай прамысловасці расшыраецца амаль у два з палавінай разы, лёгкая і харчовая прамысловасці — у паўтара раз.

Селета ў нас будзе выплаўлена звыш 90 мільёнаў тон сталі. Цяперу атрымаем 72 мільёны тон, нафты здабудем 242 мільёны тон; выпрацоўка электраэнергіі дасягне 509 мільярадаў кілават-

у прымкне палепшылася становішча ў жыллагадоўлі. Для селітнага года ў развіцці гэтай галіны характэрным з'яўляецца тая акалічнасць, што рост вытворчасці і дзяржаўна-нарыхтовак жыллагадоўчай прадукцыі адбываецца ў калгасе і саўгасе пры адначасовам павелічэнні палогоў жывёлы і павышэнні яе прадукцыйнасці. Гэта дазволіла ўжо да 1 лістапада перавыканаць гадавы план закупак, малака, яек і воўны. За 10 месяцаў гэтага года закуплена 34,9 мільёна тон малака — на 7,2 мільёна тон больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года. Яек закуплена 9,7 мільярада штурк — на 2,1 мільярада

у прымкне палепшылася становішча ў жыллагадоўлі. Для селітнага года ў развіцці гэтай галіны характэрным з'яўляецца тая акалічнасць, што рост вытворчасці і дзяржаўна-нарыхтовак жыллагадоўчай прадукцыі адбываецца ў калгасе і саўгасе пры адначасовам павелічэнні палогоў жывёлы і павышэнні яе прадукцыйнасці. Гэта дазволіла ўжо да 1 лістапада перавыканаць гадавы план закупак, малака, яек і воўны. За 10 месяцаў гэтага года закуплена 34,9 мільёна тон малака — на 7,2 мільёна тон больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года. Яек закуплена 9,7 мільярада штурк — на 2,1 мільярада

у прымкне палепшылася становішча ў жыллагадоўлі. Для селітнага года ў развіцці гэтай галіны характэрным з'яўляецца тая акалічнасць, што рост вытворчасці і дзяржаўна-нарыхтовак жыллагадоўчай прадукцыі адбываецца

СОРАК ВОСЬМАЯ ГАДАВНА ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

ПАД ВЯЛІКІМ СЦЯГМ ЛЕНІНІЗМА

УРАЧЫСТЫЯ ПАСЯДЖЭННІ, ПРЫСВЕЧАНЫЯ КАСТРЫЧНІЦКАМУ СВЯТУ

М А С К В А

У чапе — навары маскоўскіх прадпрыемстваў і будоўлю інжынераў і тэхнік, дзеячы навуцы і культуры, воіны Савецкай Арміі, сельскія працоўныя Падмаскоўя. Тут і тыя, каму выпала пачае быць непасрэднымі ўдзельнікамі рэвалюцыйных барацьбаў і моладзь, якая толькі што стала на працоўны шлях. Масква запрашае на свята дэлегацыі з усіх саюзных рэспублік. Прысутнічаюць замежныя госці і кіраўнікі дыпламатычных прадстаўніцтваў, акрэдытаваныя ў СССР.

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.

людзей. За пяцігоддзе намачаеца забеспечыць ішо больш значнае развіццё пняккай прамысловасці і перш за ўсё ва вядучых галін — энергетыкі і металургіі, хімічнай і папярняй, машынабудавання і прыборабудавання. Прадугледжана пераадолець адставанне сельскагаспадарчай вытворчасці, паскорыць развіццё галін, якія выпускаюць прадметы народнага спажывання, павысяць прадукцыйнасць грамадскай працы, павялічыць у значных размерах нацыянальны даход, яшчэ больш умацаваць абараназдольнасць краіны.

Гэта нялёгкай задачай. Яны звязаны з ліквідатарскіх сур'ёзных недахопаў, пераадоленнем цяжкасцей, якіх яшчэ нямае на нашым шляху. Але

такія задачы адпавядаюць жыццёвым інтарэсам усёго савецкага народа.

Дзяржэты па пяцігадоваму плану будучы абмяркоўвацца на чарговым, XXIII з'ездзе КПСС. Да свайго з'езда партыя ідзе цесна згуртаваная, поўная энергіі і творчых сіл, непаўняна звязаная з народам. Яе палітыка азорана святлом марксісма-леніна і гэтаму і адпаведна падтрымліваецца ўсім працоўным нашай Радзімы. А гэта — сама надзейная гарантыя рэалізацыі намечаных марапрыемстваў і планаў.

Цяпер у краіне разгортаецца падрыхтоўка да з'езда і лепшы спосаб дастойна сустраць гэтую буйнейшую падзею — энергічна ажыццяўляць рашэнні Пленума Цэнтральнага Камітэта партыі, нястомна іці наперад, да новых перамог.

кай В'етнам. Вялікае значэнне маюць меры, якія забяспечваюць далейшае развіццё палітычнай і ваеннага супрацоўніцтва браціх краін у рамках Арганізацыі Варшаўскага дагавору.

Мы імкнемся палепшыць адносіны — ургаўляваць рознагалосі і ўмацаваць дружбу з Кітайскай Народнай Рэспублікай. З нашага боку для гэтага зроблена ўсё, што магчыма. Але цяпер пытанне аб развіцці адносін паміж Савецкім Саюзам і Кітаем, паміж КПСС і Камуністычнай партыяй Кітая залежыць ад кітайскіх кіраўнікоў.

Значна умацаваліся за апошні год дружэлюбныя адносіны паміж СССР і дзяржавамі, якія вызваліліся. Пры гэтым супрацоўніцтва Савецкага Саюза з Аб'яднанай Арабскай Рэспублікай, Ганай, Гвінеяй, Малі, Конга (Бразавіль), Бірмай і іншымі краінамі, што ўступілі на шлях сацыяльнага пераўтварэння, узнімаецца на новы, больш высокі ўзровень. Побач з расшырэннем эканамічных сувязей, развіццём культурнага абмену і ўзаадапаможнай дыпламатычнай актыўнасці ўсё больш надзейваюцца кантакты паміж Камуністычнай партыяй Савецкага Саюза і нацыянальна-дэмакратычнымі партыямі, якія стаяць у гэтых краінах ва ўладзе.

Дружэлюбныя адносіны склаліся і развіваюцца паміж Савецкім Саюзам і Алжырскай Народнай Дэмакратычнай Рэспублікай. Наша краіна гатова і ў далейшым умацаваць савецка-алжырское супрацоўніцтва, акзаваць усмерную падтрымку гераічнаму алжырскому народу ў яго барацьбе за ўмацаванне палітычнай і эканамічнай незалежнасці, за развіццё краіны па шляху сацыяльнага прагрэсу.

Савецкі Саюз мае намер і ў далейшым умацаваць сувязі з Індыяй. Наш народ заўсёды высока цаніў антыімперыялістычную накіраванасць іе палітыкі. Мы лічым, што кожны народ павінен сам выбіраць шляхі і формы свайго сацыяльнага і нацыянальнага развіцця.

Разам з тым савецкіх людзей не можа не трывожыць той факт, што ў асобных краінах, якія падтрымліваюць з намі добрыя адносіны, распаўсюджаюцца антыкамуністычныя кампаніі, арыштоўваюць і кідаюць у турмы прагрэсіўных дзячоў. Мы не скрываем свайго пераканання ў тым, што пад флагам антыкамунізму нідзе, ні ў адной краіне нельга забяспечыць сацыяльнае прагрэсу.

За апошні год намі былі зроблены новыя крокі, якія садзейнічалі ўмацаванню дружбы з Афганістанам і Індыяй, развіццю кантактаў са скандынаўскімі краінамі, палепшэнню адносін з Іранам, Пакістанам і Турцыяй, спрыяльным зрухам у нашых адносинах з Францыяй і Японіяй.

Як ужо неаднаразова заяўлялася з савецкага боку, мы шчыра хочам, каб на мірнай аснове былі ўргаўляваны нявырашаныя пытанні паміж нашымі суседзямі Індыяй і Пакістанам, каб поўнасцю быў патушаны небяспечны ачаг інда-пакістанскага канфлікту. Паводле нашага філосафа пераканання, на распаўнянне гэтага канфлікту хочучы нагрэць вочы Індыі і Пакістана, гэта як яно ліквідавана будзе служыць інтарэсам народаў гэтых краін і сацыяльнаму прагрэсу.

Савецкі Саюз неаднаразова заяўляў, што ёсць таксама магчымасці для палепшэння нашых адносін са Злучанымі Штатамі Амерыкі. Аднак агрэсіўная палітыка ЗША супраць Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам перашкаджае гэтаму, Вялікай перашкодай для дзелавых кантактаў з'яўляецца і палітыка Вашынгтона, накіраваная на далучэнне бундэсвера да ядзернай зброі. Калі кіруючыя колы ЗША сапраўды жадаюць нармальныя адносіны з Савецкім Саюзам, яны аб гэтым не раз заўважылі, ім трэба пацвердзіць гэта справай і перш за ўсё адмовіцца ад палітыкі агрэсіі і ваеннага ўмяшання ў справы іншых дзяржаў і народаў.

Мы лічым, што і ў сучасных умовах можна дабіцца павароту да лепшага ў развіцці міжнародных адносін. Імянна гэтыя мэты маюць прапановы Савецкага Саюза на XX сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, накіраваныя супраць далейшага распаўсюджвання ядзернай зброі. Ліквідацыя ачагоў ваеннай небяспекі і спыненне гонкі ўзбраення — галоўныя шляхі да аслаблення міжнароднай напружанасці.

Зразумела, у цяперашняй абстаноўцы, калі агрэсіўныя колы спрабуюць падрываць асновы мірнага сусінавання дзяржаў з розным гонам вялікай пільнасцю, нястомна маюць сваю вялікую матунасць і пільна ведаюць амагатаваць праванакі, што нашы саўзямцы ў Узброеных Сілах заўсёды нагадваюць. У нас ёсць цяпер усё неабходнае для таго, каб даць сакрушальны адпор любым агрэсарам!

Пастаянна клопаюцца аб умацаванні магчымасці нашай Радзімы, Цэнтральны Камітэт КПСС за апошні год зрабіў поўны намагаіні для дасягнення адзінства сацыялістычных краін і ўсёго савецкага камуністычнага руху. Сумясня дзеянні ў барацьбе за агульняны мэты, супраць імперыялізму, асабліва цяпер, з'яўляюцца найбольш правільным шляхам пераадолення рознагалоссці. Такія дзеянні прадугледжваюць абмен вопытам, узгадненне крокаў, якія робіцца на міжнароднай арэне. Длучы па гэтым шляху, Цэнтральны Камітэт КПСС за мінулы год правёў сустраччы і абмен думкамі з партыямі-ўрадавымі дэлегацыямі 12 сацыялістычных краін і з дэлегацыямі браціх партый п'ятнаццаці капіталістычных дзяржаў. Мы выступалі і выступаем за далейшае развіццё двухбаковых і шматбаковых сувязей паміж усімі брацімі партыямі, за адзінства на марксіска-ленінскай аснове.

Зразумела, што такога адзінства не прыходзіць з шыткай, гэта складаны, нялёгка прадзе. Салідарнасць камуністаў усіх краін пастаянна павяляецца жыццём, канкрэтнымі справамі. Для ўмацавання адзінства павяляюцца высокае значэнне ініцыятыўнай адказнасці за нашы агульняны мэты, за ішо камуністычнага руху.

Пад сіягам пераўтварэня інтэрнацыяналізму камуністычны рух ператварыўся ў самую ўплываючую палітычную сілу сучаснасці. Камуністы, прагрэсіўныя людзі свету перакананы, што пад гэтым сіягам у сааборніцтва дзвюх сістэм перамог будзе за новым грамадскім ладам, які нясе ўсяму чалавечтву светлае і радаснае жыццё, — за камунізмам!

Таварышы! Савецкі народ прайшоў вялікі і слаўны шлях. Сваё летазлічэнне наша сацыялістычная грамадства вядзе з кастрычніка 1917 года. Набліжаецца п'ятнаццаціга гадавіна вялікай рэвалюцыі. Справа гонару ўсіх працоўных нашай Радзімы дастойна сустраць гэтую выдатную дату, знамянаць ёе новымі вялікімі перамагамі.

У краіне ёсць для гэтага ўсё неабходнае. У нас магучая эканоміка. Яна атрымае цяпер новыя магчымасці для паскоранага росту. У нас ёсць самае галоўнае для дасягнення новых перамог — адзінства партыі і народа, згуртаванасць усіх нацыяў і народнасцей Савецкай дзяржавы. У нас шмат верных саюзнікаў, шмат надзейных сяброў ва ўсім свеце. Нашы мэты азораны неумірчымі ідэямі марксізма-ленінізма. Усе прагрэсіўнае чалавечтва глядзіць на Савецкую краіну, як на светлае новага грамадства. І наш абавязак — яшчэ больш умацаваць і развіць нашу грамадства, савецкую сацыялістычную дзяржаву, паліпшаць жыццё, іці наперад, да перамогі камунізма!

Няхай жыве савецкі народ! Няхай жыве Камуністычная партыя Савецкага Саюза! Няхай жыве непарушанае адзінства партыі і народа! Слава Вялікаму Кастрычніку, які адкрыў шлях да міру і дружбы паміж народамі, шлях да камунізма!

(Даклад таварышы Д. С. Палінаска быў выслухан з вялікай увагай і неаднаразова перапыняўся бурнымі праявімі аплачыментамі).

Дыктаннем чалавечых дзён Кастрычніка 1917 года заўсёды аявае гэта самае вялікае свята нашага народа. Але ў нашай галавіне Савецкай улады ёсць і свае прыкметы. Добрай прыкметай 48-га Кастрычніка стала сацыялістычнае сааборніцтва ў гонар маючага адбыцца XXIII з'езда партыі, Камуністы і ўсе працоўныя на парэдадні з'езда з энергіяй, дэлавітасцю і энтузіязмам змагаюцца за выкананне рашэнняў вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, за пастыховае аавяршэнне сям'ягоддзі. Яшчэ на год наабліжалася самая змянальная са змянальных дат — 50-годдзе Савецкай улады, і думоўчы аб гэтым, савецкія людзі падводзяць вынікі прайдзенага шляху, цявара і адкрыта гавораць аб нявырашаных задках. Яны звяртаюць свой курс на Леніну, няўхільна кіруючыся неумірчымі пачуццямі марксізма-ленінізма. Гэта пачуццё стала сіягам, над якім цяпер ідзе дарога сацыялізма і камунізма ўжо звыш мільярд чалавечых нашай Радзімы.

Таму так многа гасцей з розных кантынентаў сустракае савецкая краіна ў гэтыя дні вялікай урачыстасці. Таму гучыць разнамоўная гамонка ў сэрцы сталіцы — Крамлі, на Краснай плошчы горада-героя.

Прадстаўнікі шмат якіх краін прыялі ўдзел ва ўрачыстым пасяджэнні Маскоўскага Савета дэпутатаў працоўных і гарадскога камітэта КПСС, прысвечанага 48-й гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Шасць тысяч чалавек сабраляся ў Крамлёўскім Палацы з'ездаў.

У чапе — навары маскоўскіх прадпрыемстваў і будоўлю інжынераў і тэхнік, дзеячы навуцы і культуры, воіны Савецкай Арміі, сельскія працоўныя Падмаскоўя. Тут і тыя, каму выпала пачае быць непасрэднымі ўдзельнікамі рэвалюцыйных барацьбаў і моладзь, якая толькі што стала на працоўны шлях. Масква запрашае на свята дэлегацыі з усіх саюзных рэспублік. Прысутнічаюць замежныя госці і кіраўнікі дыпламатычных прадстаўніцтваў, акрэдытаваныя ў СССР.

Урачыстым пасяджэннем гораца віталі кіраўнікоў партыі і Урада, замежныя гасці.

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

Урачыстае пасяджэнне адкрыў старшыня выканкома Маскава В. Ф. Промыслаў. Ён паведаваў, што на пасяджэнні прысутнічаюць замежныя дэлегацыі з 67 краін свету, прадстаўнікі 31 камуністычнай, рабочай і нацыянальна-дэмакратычнай партыі. Сярод іх: таварышы Рауль Кастра Рукс — член Палітбюро, сакратар ЦК Камуністычнай партыі Кубы, намеснік прэм'ер-міністра і міністр рэвалюцыйнага ўзроўня сін Кубы; Міялка Тодарава — член

III. ЗА САЦЫЯЛЬНЫ ПРАГРЭС І МІР ПАМІЖ НАРОДАМІ

Савецкія людзі, пракладваючы шлях да камуністычнага грамадства, разглядаюць яго будоўню як сваю інтэрнацыянальную задачу, якая адпавядае інтарэсам савецкай сацыялістычнай сістэмы, міжнароднага пралетарыяту і ўсёго прагрэсіўнага чалавечтва. Стваральны дзейнасць нашага народа павяляе яго ўклад у барацьбу ўсіх рэвалюцыйных сіл сучаснасці, расшырае ўзровень сацыялізма на ход міжнародных падыяў.

Гісторыя чалавечтва не ведае іншай эпохі, калі б вызваленчая барацьба народаў развілася так шырока, бурна і імкліва. І гэта самае пераканальнае сведчанне велізарнай прыяляльнай сілы ідэй Кастрычніка, вялікіх ідэй марксізма-ленінізма.

На нашых вачах усё больш актывна разгортаецца пачаты ў кастрычніку 1917 года вялікі рэвалюцыйны працэс пераходу ад капіталізму да сацыялізма ў міжнародным маштабе. Сёння разам з намі да агульняны мэты ідуць народы рада іншых краін, якія ўваходзяць у савецкую сістэму сацыялізма. Яны з кожным годам дабаваюцца новых поспехаў у развіцці эканомікі і культуры, аз умацаванні сваіх міжнародных падыяў.

Эканамічнае сааборніцтва і палітычнае проціборства дзвюх савецкіх сістэм — сацыялістычнай і капіталістычнай, востры класавыя канфлікты ў краінах капіталізму, фронт нацыянальна-вызваленчага руху, які расшыраецца — усё гэта розныя ступені і формы агульняны барацьбы, у ходзе якой узмацняецца сістэма эксплуатацыі і прыгнечання, якая адляжа свой век, трымае ўсталяваецца справа сацыялізма і свабоды народаў.

У сілу глыбокай унутранай перавагі над капіталізмам сацыялізм не мае патрэбы ў тым, каб рэвалюцыйна барацьбу ў любой частцы свету падштурхоўвалася з боку, звонку. Наша партыя заўсёды выступала супраць «экспарту рэвалюцыі», як і супраць «экспарту контррэвалюцыі». «Вядома, — гаварыў Ленін, — ёсць людзі, якія думоўчы, што рэвалюцыя можа нарадзіцца ў чужой краіне па загаду, па пагадненню. Гэтыя людзі альбо вар'яты, альбо праказатары». Народам самім, і толькі ім належыць права выбаіра таго грамадскага ладу, які іны лічыць для сябе падыходным. І няма сумнення, што іны рана або позна зробяць канчатковы выбаір у карысць сацыялізма на ўсёй зямлі!

Савецкія людзі могуць сёння з горадсцю сказаць: на працягу ўсяго існавання Савецкай дзяржавы наша партыя, наш народ заўсёды ішлі ў першых радах барацьбы за сацыяльнае прагрэс і мір паміж народамі. У кастрычніку 1917 года Савецкая ўлада абвясціла палітыку, якая ўпершыню практычна накіравала ў адзінае рэчышча справу рэвалюцыйнай барацьбы і справу барацьбы за мір. Гэтую прычыную палітыку закладзў вялікі Ленін. І яна застаецца для нас сваяшчынай і непаўнянай.

Імперыялісты спрабуюць прыпыніць рух працоўных мас да сацыялізма, аслабіць, заглушыць вызваленчую барацьбу народаў, распаліць, новая ачагі вайны. У распрадэжанай сучаснай буржуазіі ёсць грошы і дзяржаўная ўлада, армія і прапагандысцкая машына з невядым вопытам падману працоўных. Але ў яе няма ідэй, якія маглі б даць людзям крылы, нахціць на подзвіг.

Капіталізм дыскредытаваў сябе. Ён ператварыўся ў грамадства, якое не мае перспектывы. А сацыялізм упеўна пракладвае дарогу да сэрцаў новых і новых мільянаў людзей. Ён ужо даўно перастаў быць толькі навуковым прадбачаннем, ён жыве і ўсё больш увабляецца ў рэальныя справы. Наша краіна сваім прыкладам садзейнічала і будзе садзейнічаць імянна такому развіццю гістарычных падыяў. Мы былі і будзем вернай апарай рэвалюцыйнага руху, бо ён нясе ўсім народам свабоднае і шчаслівае жыццё — мір, дэмакратыю і сацыялізм!

Страчваючы свае пазіцыі і не маючы аднаву на вострыя праблемы, якія хвалююць чалавечтва, імперыялісты ідуць на выкарыстанне самых крайніх сродкаў, каб утрымаць сваё панааванне. У апошні перыяд гэтае імкненне любой цаной увесці паліцыю на шляху сацыяльнага абнаўлення свету прывяло да абвастраення міжнароднай абстаноўкі і ўзрастання ваеннай небяспекі.

У Азіі антынародная, разбойніцкая палітыка імперыялізму асабліва наглядна правялялася ў агрэсіўнай вайне ЗША супраць в'етнамскага народа. Злучаныя Штаты Амерыкі падарылі нам варварскім бомбардзіроўкам гарматы і сёлы Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам. Яны дэлавілі колы ішч свайх воіск у Паўднёвым В'етнаме амаль да 150 тысяч чалавек і зборачна павялічылі іх яшчэ больш. Агрэсары не спыняюцца нават перад выкарыстаннем напалу і хімічнай зброі.

Савецкія людзі вызываюць сваё захапленне мужнасцю в'етнамскіх патрыятаў і сваю салідарнасць з іх гераічнай барацьбой супраць сучасных варвараў. Савецкі Саюз аказаў і працягвае аказваць брацкаму В'етнаму сваю поўную палітычную падтрымку, неабходную эканамічную і ваенную дапамогу. Пасільную дапамогу яму аказваюць і іншыя сацыялістычныя краіны. Ва ўсім свеце жаюцца выступленні ў абарону В'етнама, які змагаецца. Амерыканскай ваеншчыне не ўдалося і не ўдасца зламаць в'етнамскі народ! Не за гарамі час, калі амерыканскім воіскам даведзецца думць не аб перамозе, а аб тым, які выбараць з абзядоння ганебнай для іх вайны, які ўдзячы назад. Народ В'етнама стане гаспадаром свайёй краіны, дабёцца аб'яднання свайёй радзімы!

У Італіі Амерыцы палітыка інтэрвенцыі фактычна папярэаца амерыканскім імперыялізмам амаль на ўвесь кантынент. Не спыняюцца пантанж, пагрозы і падрывныя дзейнасці супраць сацыялістычнай Кубы. Узброеныя сілы ЗША без аб'яўлення вайны выступілі супраць Дэмакратычнай Рэспублікі. Кіраўнікі ЗША спрабуюць прывесці да свайго слай зброі звар'яць лобна пераададні ім урад. Гэтыя нахабныя маганні ўжо звар'яць бурную хвалю абурэння ў краінах Італіі і Амерыкі. У іх усё шчырай разгортаецца барацьба супраць засіла амерыканскіх манопаліяў і рэакцыйных зрэмкаў.

Імперыялісты спрабуюць перашкодзіць развіццю вызваленчага руху і ў Афрыцы. Адкрытая інтэрвенцыя і ўмяшанне ў справы Конга, эканамічна і палітычна падтрымка партугальскіх каланізатараў у Паўднёваафрыканскіх расістаў, арганізацыя змоў супраць законных урадаў афрыканскіх дзяржаў, што сталі на шлях незалежнага развіцця, — такі яныюны пералік злачынчых дзеянняў

НАВИНЫ КІНО ФІЛЬМ ПРА УЛАДЗІМІРА УЛЬЯНАВА

Фільм «Уладзімір Ульянаў» будзе яшчэ адной старажытнай кінапамяткі. Ён расказае пра сям'ю Ульянаў, казанскіх і самарскіх пераможцаў жыцця маладога Леніна, пра тое, як ён ступіў на шлях рэвалюцыйнага барацьбы. Сцэнарый напісаў кінадраматург Леў Горін. На Ленінградскай студыі навукова-папулярных фільмаў карціну здымаў рэжысёр Барыс Валковіч і апэратар Юрый Артанонаў. Усе натурныя здымкі праводзіліся на радзіме Ульянаў.

— Гэта будзе дакументальны фільм пра юнацтва правядзена, — расказвае Барыс Валковіч, — пра фарміраванне яго рэвалюцыйнага светлагледжы; пра дзеянні — з 1886 па 1893 год, г. зн. з сёмага класа гімназіі да пераезду ў Пецярбург.

На здымку — сцэна з тэлеспектакля «Людзі на балоце». У ролі Чарнішэў — артыст Ул. Дзядзюшка, Ганна — артыстка Л. Давідова.

ПРЭМ'ЕРЫ СЛАНІТНАГА ЭКРАНА АБУДЖАНАЕ ПАЛЕССЕ

У панядзелак адбылася першая сустрэча з тэлеспектаклем «Людзі на балоце». Ён выдатна з'явіўся на экраны Мінскай студыі тэлебачання — «Людзі на балоце» (сцэнарый Э. Герасімовіч па аднайменнаму раманы І. Мележа, рэжысёр А. Гутковіч, мастак В. Казлоў, галоўны апэратар В. Пранько, рэдактар Р. Александроў). Сто мінут правалі мы з персанажамі тэлеспектакля, з цікавасцю ўгледзіліся ў іх твары, і цікавасцю ўслухоўваліся ў іх размовы, сончыны за іх учынякмі, пранікнёны ў сілаванае сплячэнне ўземам аднаго з іх, якіх выдатна адыграў Кастрычніцкая рэвалюцыя, малады лідар Іван Мележ у сваім рэжысе раскрывае сутнасць пераўтварэнняў пасля Кастрычніка на Беларускім Палессі, паказвае палешукі ў першыя паслякастрычніцкія гады.

«Быццам адшумелі бойкі. Але неадбыты бандыты бядоўкаю на лесе і ўначы запэўваюць у вяску з абразамі, старонка па пасячы жых, перашкоджаць сляням будаваць новае жыццё. Аднак змаганне даводзіцца не толькі з імі.

Людзі жыўць там, дзе вада — не вада і зямля — не зямля. Балота... Пасярадзілі яго, зачэпілішыся за сухі кавалачек зямлі, — вёска. Людзі амаль адарваны ад свету. Як дрэва караняны, так і яны чэпляюцца за гэтую неўрадлівую — пясочы ды багна — зямлю. А знойдзецца трохі лепшы кавалачек — вакол яго заківаюць страці. Зямля ж...

Нездарма сцэнай найбольшага напалу стала ў спектаклі сцэна бойкі за зямлю. Стыкліся, сутыкнуліся двое. Кулаці сым Яхімі баронічы сваю ўласнасць, права на якую ў яго адбіраюць. А Васіль? Васіль па-сваёму зразумее новы час. Ён па сутнасці ідзе шляхам Яхіма. Імкніўшы ўраваць сабе кавалачок зямлі, сабе. Кадры гэтыя — сапраўдныя куль-

НА ЗЯМЛІ, ПРА ЯКУЮ ХОЧАЦЬ ПІСАЦЬ

Станавілі ў садзе жор, нявеста пакінула нас паглядзець дом, у якім будзе жыць маладая. Без лішніх слоў магу сказаць, што такой нявесты могуць пазнаваць большасць нявест любіў краіны.

І другое, што мяне асабліва ўразіла, зноў-такі ў сельскай гаспадарцы — гэта аранжарэй-папільні недалёка ад Палудзья. На кіламетры ўздоўж дарогі цягнуцца гіганцкія, даканалыя механізаваныя фабрыкі, дзе цэлы год вырошчваюцца памідоры, туркі, перцы. Мне падумалася, што ўсім тым людзям, у нас і ў іншых сацыялістычных краінах, якім партыя і народ даручылі клапаціцца пра забеспячэнне гароду свежай гароднінай, абавязкова варта паглядзець на гэты аранжарэй. Упэўнены, што пасля кіраўнікі гэтых ішоўчы снілі б іх, які даволі часта сні і я. А неспокійны сні прымусілі б да дзеяння — і быў б карысны.

Аднак бадай не варта мне прадаваць ужо ўсталяваны парадок, калі на Днях культуры значна больш гаварыцца пра эканомію, чым пра культуру. Хоп, увогуле, гэта правамерна, Але ўсё добра ў належных прапорцыях.

Літаратурная частка Дзядзюшка ралавала не толькі мяне, пісьменніка. Калі нашы і сабры сустрэлі нас не толькі добрымі правамерна, але канкрэтнымі справамі — кіраўнікі беларускіх пісьменнікаў, перакладчыкі на беларускую мову, і публікацыі ў перыядычным друку многіх твораў малых жанраў — вершы, апавяданняў, нарысы, артыкулы. Гэта ж і мы сустрэлі кіраўні. Некаторыя таварышчы, якія да Дзядзюшка былі слаба інфармаваны пра нашы літаратурныя сувязі, прыемна здзіўліліся, калі дзядзюшка, шукаючы таварышчы, якіх у нас няма, перакладчыкі перакладчыкі, прычым перакладчыкі добрых, даканалых, бо большасць з іх зробленыя з арыгіналаў.

Народная бібліятэка «Кірыл і Методій» да Дзядзюшка выпусціла бібліяграфічны даведнік «Беларуская мастацкая літаратура ў Беларусі, 1920—1965 гг.». Азія пералік твораў даў магчымасць выпусціць брашуру ў 24 старонкі.

Асобнымі кітамі і толькі ў апошняй годзе выданы Янка Купала, Якуб Колас, Пётрусь Бровка, Аркадзь Кулашоў, Максім Танк, Пяцён Пан-

Надзяля, 7 лістапада 1965 года.

У СВЕЦЕ ЛЮБІМЫХ ГЕРОЯЎ

У Давыд-Гарадку жыў чалавек, які вельмі неохотна гаварыў пра сябе, пра сваю творчасць. Аднак работы яго выданы дзяліца за межамі нашай рэспублікі і нават Савецкага Саюза. Яны пазначаны на міжнародных выстаўках і ўспомнілі карыстацца заслужанай любоўю і ўдзячнасцю глядачоў. Гэты чалавек — рэжысёр па драму К. Казелка. У сувязі з 50-годдзем народнага ўмелца ў Мінску была наладжана персанальная выстаўка яго твораў. Перш чым прыступіць да рэзюмэ, народны майстар шукае кампазіцыйны выразні і таго ці іншага твора на паперы. Ужо самі яго малюнкі вызначаюць выразнасцю, дэталёвай распрацоўкай форм.

Неўміручы вобраз Леніна заўсёды хваляваў і хваляе творчую думку самадзейнага мастака. На выстаўцы ён паказваў любімую сваю кампазіцыю «Ленін у Горках» (пластылін). На сядоўнай лавцы побач з селянінам, што прайшоў непрыўзыхадна з далёкіх месцаў, сядзіць «самы чалавечы чалавек». З мяккай і здуменнай усмешкай на твары ўзляваў і слухае салюнскага хаджа. Вялікай цвёрдасцю і задушынасцю саргаты гэтыя вобразы.

Ленін і рэвалюцыя. Гэта тэма глыбока запяла ў душу народнага ўмелца. Ён шукае сродкі для вырашэння ў складаных, па-майстарску зробленых кампазіцыях «На грамадзянскую вайну», «Абарона сцяга», «Тачанка». Вобразы мінулых геральдычных гадоў асвятляюць гэтыя творы пэтычнай легендарнасцю.

К. Казелку добра ўдаецца скульптурна кампазіцыя са складаным рухам. Характэрна ў гэтых адносінах яго работа «Тачанка». Майстар адлюстраввае адзін з баявых эпізодаў грамадзянскай вайны канармейскага тачанка імчычы на перадавую пазіцыю. У тачанцы дзве фігуры — езданы нацягвае лейцы, чырвонаармейцы ўсталяе ў кулямёт стужку з патронамі. Усё гэта — у напружаным рытме і руху. Кампазіцыя добра скампанавана, вызначаецца дакладным выўленнем дэталей. Гэта адзін з лепшых твораў на выстаўцы.

Шмат працуе К. Казелка і над стварэннем вобразаў герояў далёкай гісторыі. На выстаўцы яны ўвасоблены ў фігурных кампазіцыях. Гэта Александр Неўскі, Доубуш, Салаваў Юлаеў.

«На грамадзянскую вайну», «Абароны Браслаўскай прапасты», «Абарона сцяга».

Філармонікі і кампазітары

Маладзёжныя балі-канцэрты і святочныя вечары, якія пачаліся ў філармоніі ў кастрычніку, будуць працягвацца ўсю першую дэкаду лістапада.

11 лістапада ў нас выступіць са славутымі беларускімі пераможцамі зальнага конкурсу ў Рызе, які з'явіўся адораным да Міжнароднага конкурсу імя П. Чайкоўскага ў Маскве.

Народны артыст рэспублікі Зіновій Бабій дасць канцэрт 12 лістапада. Другое аддзяленне гэтага канцэрту будзе перадавацца на «Інтэрбачыні».

13 кастрычніка ў філармоніі сімфанічны канцэрт па аб'яўленню № 1. Упершыню ў Мінску прагучыць паэма Скрабіна «Праметэй» («Пэўна агню»). Выканаўцы — лаўрэат міжнароднага конкурсу піяністаў Валентын Шапкі (Мінск), хор Беларускага радыё і тэлебачання і хор Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі пад кіраўніцтвам дацэнта Віктара Роўна. У праграму ўключаны таксама Першая сімфонія Брамса (выканава Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР пад кіраўніцтвам Віталія Катаева) і Першы партызанскі канцэрт Ліста (выканаўца — лаўрэат Усеазападнага конкурсу Рудольф Керэр, Масква).

Тры дні ў філармоніі будуць праходзіць канцэрты Ленінградскага джаз-аркестра пад кіраўніцтвам Алега Храмушына.

Этэрны Малабольшавілі (Тбілісі) дасць 18 лістапада канцэрт арганнай музыкі.

Канцэрт для ўладзьянікаў аб'яўлена № 4 адбудзецца 19 лістапада. У праграме — Пятая сімфонія і Канцэрт для скрыпкі і аркестра Бетховена (саліст — лаўрэат Дзяржаўнай прэміі, заслужаны артыст РСФСР

Вось Салаваў... Ён сядзіць на баявым кані. Зялікае народ узяцтва супраць прыгнятальнікаў. І сам Салаваў у аінкіх даспехах, і яго конь — адзінае кампазіцыйнае цэлае.

У самабытнай творчасці К. Казелкі ярка праяўляецца любоў да прыроды. Туры, зубры, коні — улады кампаненты яго шматлікіх кампазіцый. Асабліва коні. Колькі экспрэсіі, дынамікі ў іх фігурах. Гладзілі быццам бачыш, як пільсусе гарача кроў у жылках баявага каня. Тут і суразмернасць, і законнасць. Коні гэтыя — не проста коні, а ўдзельнікі баявых падвігаў іх гаспадароў.

Цэлы рад работ прысвяціў К. Казелка калгаснай аўдэцы («На калгасным таку», «Калгасны аграном», «Калгасная моладзь» і інш.). Але не ва ўсім мастаку ўдалося перадаць жывое дыханне жыцця. У некаторых з работ — эскізы, незавяршаныя.

Увогуле ж персанальная выстаўка самадзейнага мастака кідае добрае ўражанне. У народнага ўмелца свая манера, свой почырк, свая кола тэм, якія яго хваляюць. Ён любіць сваіх герояў, ганарыцца імі.

А. ЛЯВОНАВА.

ДА 100-ГОДДЗЯ АКАДЭМІІ ІМЯ ЦІМІРАЗЕВА

Сялетэ Маскоўскага сельскагаспадарчага акадэміі імя К. А. Ціміраева адзначае 100-годдзе прысваення імя мастаку марку, якая паступіла ў абарачэнне.

Мастак-графёр Анастоль Калішнік на цэлашэрым фоне ўзняў галоўны будынак Акадэміі.

Акадэмія імя Ціміраева за гады існавання падрыхтавала тысячы спецыялістаў розных галін сельскай гаспадаркі. Гэта аграномы, рыбаводы, інжынеры-меліоратары, глебаведы, селекцыянеры.

Акадэмія з'яўляецца буйнейшым навуковым сельскагаспадарчым цэнтрам краіны. Яе галоўная бібліятэка адна з самых пухлых зборак сельскагаспадарчай літаратуры Савецкага Саюза.

Марна вынанана ў спалучэнні шэрага, чарвонага і філетавага колераў. У намізальна малюнку ўведзены тэкст: «100 год Маскоўскай сельскагаспадарчай Акадэміі імя К. А. Ціміраева». Цяма маркі чатыры калейкі. Друж глыбокі Марна мае трохкутную форму. Зубцоўна грабачына.

Марыя КАВАЛЕВА, (АДН).

ЛІСТАПАД

Ігар Бязродны і новы твор беларускага кампазітара Г. Вагнера Канцэрт для фартэпіяна з аркестрам (саліст — В. Шапкі).

30 па 26 лістапада ў філармоніі выступіла джаз-аркестр пад кіраўніцтвам Эды Рознера.

Адкрыты сімфанічны канцэрт для амагараў музыкі адбудзецца ў нас 28 лістапада. У праграме — творы беларускіх кампазітараў і Скрыпінскіх канцэрт № 2 Прокоф'ева (саліст — Берл Сянофскі, ЗША), Амерыканскі скрыпач дасць у наступны дзень сольны канцэрт з твораў Шуберта, Брамса, Бартака, Фалы і Раўеля.

Тры дні ў філармоніі будуць праходзіць канцэрты Беларускага джаз-аркестра пад кіраўніцтвам Алега Храмушына.

Этэрны Малабольшавілі (Тбілісі) дасць 18 лістапада канцэрт арганнай музыкі.

Канцэрт для ўладзьянікаў аб'яўлена № 4 адбудзецца 19 лістапада. У праграме — Пятая сімфонія і Канцэрт для скрыпкі і аркестра Бетховена (саліст — лаўрэат Дзяржаўнай прэміі, заслужаны артыст РСФСР

ЛІСТАПАД

Першая праграма. 9.45 — Масква. Красная плошча. Парад войск Маскоўскага гарнізона дамаманстрацыя працоўных сталіні, прысьвечаная 48-й гадавіне Вялікай Кастрычніцкай (М). 10.30 — Парад войск Мінскага гарнізона і дамаманстрацыя працоўных гарада Мінска. Пэсля заканчэння дамаманстрацыі — «Радзіма мая». Святочны канцэрт (М). 14.50 — для школьнікаў. В. Кітаеў. «Хутарок ў сцяне». Пэсля гэта тэлевізійнага спектакля. Першая частка (М). 18.30 — Ханей, ЦСК «Крылы Савецкага». Пэсля гэта Паліца спорт (М). 18.30 — «Добры дзень». Канцэрт. 20.00 — «Зайчы». Кінамакет. Вытворчасць кінастудыі «Ленфільм». 21.30 — спецыяльнае выпуск тэлевізійных навін (М). 22.00 — «На аглядачы» (М).

8 лістапада. 9.55 — праграма перадачы. 10.00 — для школьнікаў. «Вуздзіны» (М). 10.30 — для школьнікаў. В. Кітаеў. «Хутарок ў сцяне». Пэсля гэта тэлевізійнага спектакля. Другая частка (М). 11.40 — для дзяцей. «Воўна ў трыдзятнай частцы». Мультиплексінавы фільм (М). 12.00 — «Аб чым марач дзеці». Пэсля гэта «Новы творчы» (М). 13.55 — мастацкая вытворчасць кінастудыі «Масфільм». 13.55 — «Весела нам, вясела». Канцэрт пэсля пэсней і танца Паліца пятае (М). 15.00 — футбол. «Дыяма» (Масква) — «Зеніт» (Ленінград) (М). 16.50 — «Экран абрае сімбю». Музычная перадача (М). (Уключэнне Мінска). 18.30 — Г. Малаян. «Дзень нараджэння Тараса». Спектакль Маскоўскага драматычнага тэатра імя Пушкіна (М). У першыню — тэлевізійныя навіны (М). 20.45 — «ВВ» (М). Другая праграма. 12.00 — для воінаў Савецкай Арміі і Флоту. «Пра доўгія слябы каханне». Пэсля гэта Домаманстрацыя (М). 14.10 — «Табэ, юнакты!». Літаратурна-музычная намізальна (М). 15.10 — «Мастацтва» (М). 19.00 — «Шпёра». Мастацкі фільм. 20.55 — святочны канцэрт.

9 лістапада. 12.00 —

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАНШКЕВІЧ. Рэдакцыйная кіравка: Э. І. АЗГРЭВ, Г. М. БУРАКІН, А. І. БУТКОЎ, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, Г. А. ДУКОВА, Г. М. ЗАГРОДНІ, В. П. ІВАШЫН, А. А. КАШКУРЭВІЧ, В. Б. ЛАДЫГІНА, П. М. МАКАЛ, А. Н. МАРЦІНОВІЧ, Р. К. САБЛЕНА [намеснік галоўнага рэдактара], І. А. САНКОВА, С. Ф. СТОМА, М. Г. ТКАЧОФ, Р. П. ШЫРМА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць у аўторак і пятніцу.

НАШ АДРАС І ТЭЛЕФОНЫ: г. Мінск, вул. Захарэва, 19. Тэлефоны: прыёмная рэдакцыі 3-24-61, намеснік галоўнага рэдактара — 3-21-55, аддзела сапраўдара — 3-44-04, аддзела літаратуры — 3-21-55, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры — 3-22-04, аддзела інфармацыі — 3-44-04, нарэспандэнтскага пункта ў Гомелі — 2-70-83, выдавецтва — 6-25-19, бухгалтэры — 6-97-44.

«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісьматэяў БССР, Мінска.

Друкарня выдавецтва «Звяздан», Індэк 63836. АТ 10364